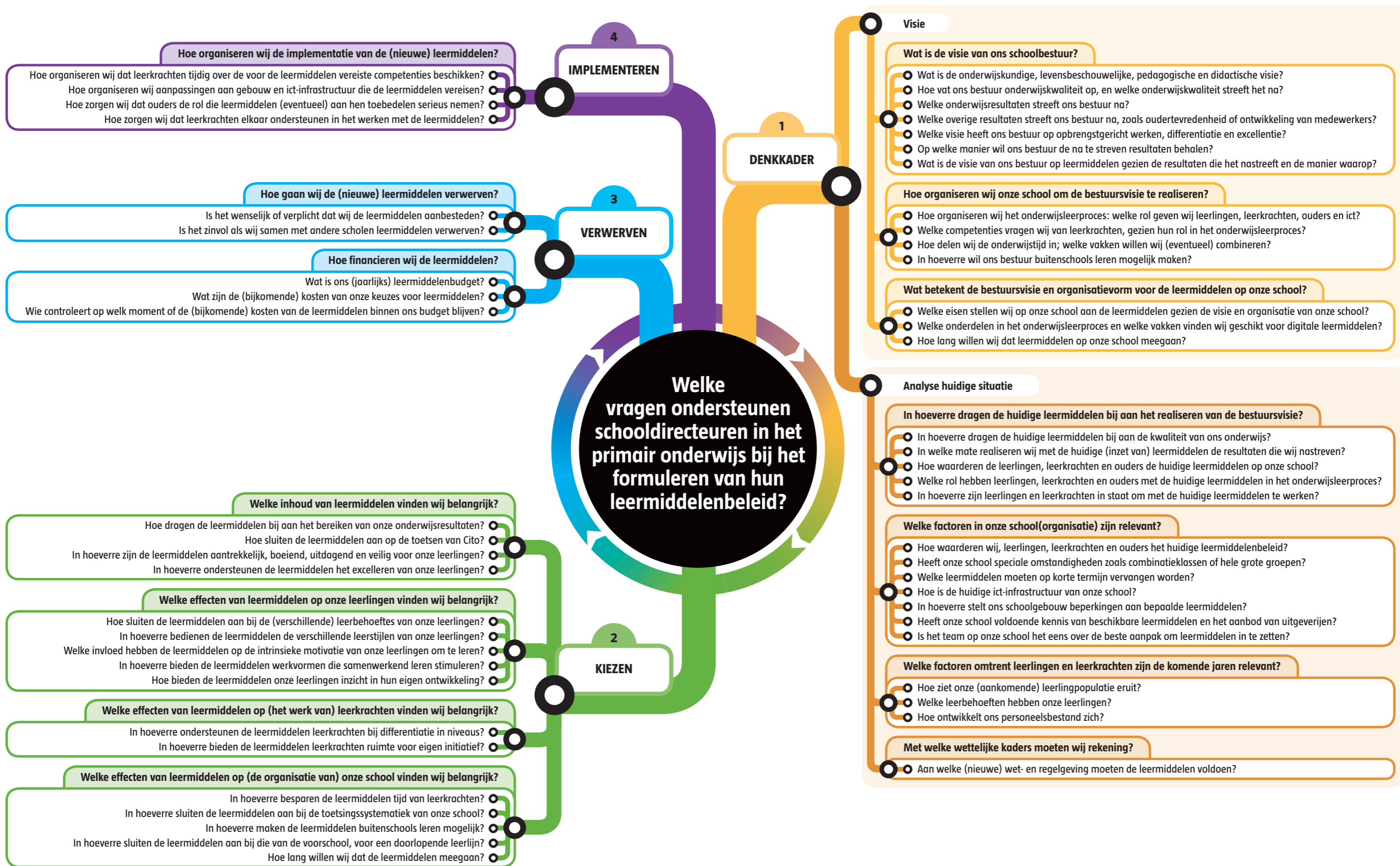

LEERMIDDELENBELEID IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

TOELICHTING INFORMATIEKAART LEERMIDDELENBELEID IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

Aanbiedingstekst Groep Educatieve Uitgeverijen

Hoe formuleert een schoolteam het leermiddelenbeleid?

Scholen in het primair onderwijs (PO) hebben de keuze uit een toenemend aanbod van leermiddelen. Onder leermiddelen verstaan we - conform de definitie van het expertisecentrum SLO - alle materialen (folio of digitaal) die het onderwijsleerproces vormgeven of ondersteunen. Leermiddelen zijn er tegenwoordig in uiteenlopende verschijningsvormen, vooral het aantal digitale leermiddelen neemt toe. Hierdoor is het aantal manieren waarop scholen hun onderwijs kunnen inrichten enorm toegenomen.

Tegelijkertijd moeten scholen voldoen aan de diverse eisen vanuit ouders, overheid en omgeving, zoals bijvoorbeeld:

- Zorgen dat leerlingen voldoen aan de referentieniveaus voor rekenen en taal;
- Doorlopende leerlijnen introduceren om de schoolloopbaan van leerlingen optimaal te laten verlopen;
- Opbrengstgericht werken oftewel: planmatig en resultaatgericht werken aan verbetering van de kwaliteit.

Leermiddelen kunnen scholen ondersteunen om aan deze eisen en ontwikkelingen te voldoen. En hiernaast kunnen leermiddelen scholen uiteraard helpen bij het verzorgen van goed onderwijs.

Om deze aspecten van leermiddelen optimaal te benutten is een goed doordacht en breed gedragen leermiddelenbeleid voor iedere school nuttig. In zo'n beleid legt een schoolteam (directeur, leerkrachten en ondersteunend personeel) vast wat het van leermiddelen verwacht en welke inzet van leermiddelen passend is voor het onderwijs dat de school nastreeft.

Het formuleren van een dergelijk leermiddelenbeleid is anno 2013 in het PO nog niet gebruikelijk: nog maar weinig scholen hebben een leermiddelenbeleid. Dit komt waarschijnlijk mede doordat het best een lastige klus is. Immers, welke vragen moet een schoolteam dan voor zichzelf beantwoorden om een leermiddelenbeleid op te stellen?

Om schoolteams bij deze ingewikkelde klus te helpen heeft de Groep Educatieve Uitgeverijen (GEU) deze Informatiekaart voor PO-scholen laten ontwikkelen. De kaart biedt een overzicht van de relevante vragen bij het formuleren van hun leermiddelenbeleid. We hopen dat dit schoolteams in het primair onderwijs helpt en inspireert een eigen leermiddelenbeleid te maken zodat ze de kansen die in leermiddelen vervat liggen beter kunnen vinden en benutten.

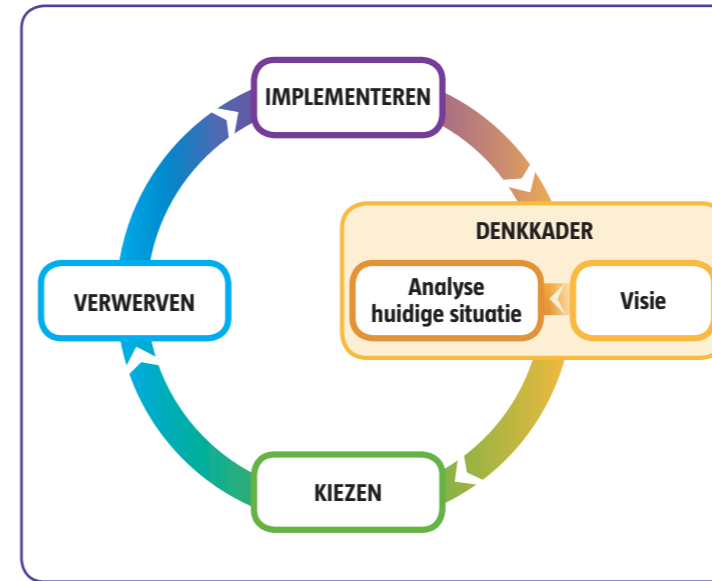
Groep Educatieve Uitgeverijen (GEU)
januari 2013

Toelichting op de voorkant

Hoe zit deze Informatiekaart in elkaar?

Deze kaart helpt schooldirecteuren in het PO bij het formuleren van leermiddelenbeleid door vragen te benoemen over de verschillende aspecten van de inzet en de keuze van leermiddelen. Het beantwoorden van (een deel van) deze vragen helpt hen bij het formuleren van hun leermiddelenbeleid. Schooldirecteuren doen dit uiteraard niet alleen doen maar werken hierbij samen in een schoolteam waarin ook leerkrachten en ondersteunend personeel deelnemen.

De kaart volgt onderstaand denkmodel:

Aan de rechterkant staan de vragen over het denkkader. Dit bestaat uit twee elementen: visie en analyse van de huidige situatie. De visie is het overkoepelende, richtinggevend anker in al het beleid en deze is (meestal) geformuleerd op het niveau van het schoolbestuur. De analyse van de huidige situatie gaat over de concrete situatie op een school. Hierin gaat het bijvoorbeeld over de ervaringen met de huidige leermiddelen, de ontwikkelingen van leerlingpopulatie en personeel en mogelijkheden binnen het schoolgebouw. Het beantwoorden van al deze vragen biedt het schoolteam een denkkader, gebaseerd op de specifieke situatie van de school.

Hierna volgen de vragen aan de linkerkant van de kaart. De eerste stap hierin is het kiezen van leermiddelen. In deze stap worden de eisen aan de leermiddelen concreet.

Hierna volgt de stap met vragen over de manier waarop de school de leermiddelen wil gaan verwerven.

De laatste stap benoemt de vragen over het implementeren van de (nieuwe) leermiddelen.

Na het implementeren kan de hele cirkel opnieuw doorlopen worden, te beginnen met een analyse van de (nieuwe) situatie.

Deze kaart is door De Argumentenfabriek gemaakt op basis van literatuuronderzoek en denksessies met deskundigen waaronder schooldirecteuren, leerkrachten, educatieve uitgeverij en ambtenaren. Met dank aan allen voor hun denkwerk.

Opbrengstgericht werken

Opbrengstgericht werken: samenhang tussen lesgeven, leermiddelen en toetsen

Opbrengstgericht werken haalt het beste uit iedere leerling door leervorderingen van leerlingen systematisch te volgen. Dit levert goed inzicht in mogelijkheden voor verbetering. Onderzoek van de Onderwijsinspectie toont aan dat het systematisch evalueren en afstemmen van de onderwijsaanpak op de uitkomsten hiervan, doorslaggevend is voor het bereiken van goede prestaties door scholen. Leerkrachten vormen hierbij de spil.

Door opbrengstgericht te werken, verbeteren scholen hun resultaten planmatig en cyclisch, zowel op leerling-, groeps- als schoolniveau.

Regelmatig toetsen is hiervan een belangrijk onderdeel: het geeft doorlopend informatie over de ontwikkeling van een leerling en het bereikte niveau.

Op basis van deze informatie kan een school zijn onderwijsaanbod optimaliseren en zo werken aan kwaliteitsverbetering.

De GEU vindt het van groot belang dat er in het onderwijs meer aandacht komt voor de sterke samenhang tussen lesgeven, leermiddelen en toetsing. Educatieve uitgeverijen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Niet alleen als leverancier van leermiddelen en toetsen, maar ook als partner van de school bij het bieden van maatwerk.

Organisatie van keuzeproces

Hoe kan een schoolteam het keuzeproces van leermiddelen organiseren?

Een belangrijk onderdeel van het leermiddelenbeleid is het kiezen van leermiddelen. De kaart noemt inhoudelijke vragen, hiernaast is het proces van kiezen is ook belangrijk. Om dit keuzeproces zorgvuldig in te richten zijn de volgende vragen behulpzaam:

- Wie participeert op onze school (directeur, leerkrachten, ondersteunend personeel) in het schoolteam dat het leermiddelenbeleid vormgeeft?
- Wie formuleert op onze school de uitgangspunten van het keuzeproces?
- Welke intern en extern betrokkenen wil onze school bij het keuzeproces betrekken?

- Hoe borgt onze school dat er mensen meedenken die de leefwereld(en) van leerlingen kennen?
- Wie geeft onze school welke verantwoordelijkheid en zeggenschap in het keuzeproces?
- Wat is de planning van het keuzeproces?
- Hoeveel tijd krijgen medewerkers voor de aan hen toebedeelde taak?
- Hoe organiseert onze school inspraak op de keuze van leermiddelen door de MR?
- Hoe communiceert onze school de gemaakte keuzes?

Relevante websites

Informatie over leermiddelen is onder andere te vinden op:

- www.leermiddelenplein.nl
Beschrijvingen, analyses, vergelijkingen en ervaringen met leermiddelen.
- www.slo.nl/primair/kerndoelen
Beschrijving van kerndoelen.
- www.taalenrekenen.nl
Beschrijving van referentieniveaus van taal en rekenen.
- www.schoolaanzet.nl
Hulp en ondersteuning bij het verbeteren van onderwijsopbrengsten.
- www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs
Beschrijving van eisen en ontwikkelingen in het primair onderwijs.

Initiatiefnemers

Wat is en doet de GEU?

De Groep Educatieve Uitgeverijen (GEU) is de branchevereniging van de educatieve uitgeverijen. De GEU behartigt de belangen van uitgeverij die leermiddelen maken en bijbehorende diensten leveren voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, de beroeps- en volwasseneneducatie en het hoger beroepsonderwijs. De GEU vertegenwoordigt met 34 uitgeverijen een groot deel van de sector. Zie www.geu.nuv.nl.

Wat is en doet De Argumentenfabriek?

De Argumentenfabriek is een onafhankelijk analysebedrijf dat complexe vraagstukken structureert en inzichtelijk maakt. De Argumentenfabriek doet dit onder andere in de sectoren onderwijs, zorg, ruimte en openbaar bestuur. Deze Informatiekaart is gemaakt door kaartenmakers Sara Blink en Anouk Mulder. Zie www.argumentenfabriek.nl.